

Het universum is een klootzak

Adriaan ter Braack

Hoe de natuurwetten ons
het leven zuur maken

Spectrum

Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Amsterdam

Spectrum maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv,
Amstelplein 32
1096 BC Amsterdam

© 2021 Adriaan ter Braack
© 2021 Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Amsterdam

Eerste druk 2021

Omslagontwerp: Moker
Auteursfoto: Anne van Gelder
Opmaak: Elgraphic

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB, Hoofddorp).
Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISBN 978 90 00 37605 6
ISBN 978 90 00 37606 3 (e-book)
NUR 911

www.spectrumboeken.nl
www.adriaanterbraack.nl

Voor Isaac

INHOUDSOPGAVE

Introductie	9
1 De wet van de klotegetalen	15
2 De kloot des tijds	38
3 De oerkloot	55
4 Klotemechanica	75
5 De aardkloot	96
6 Het Klotefilter	121
7 Kloterham	138
8 Mind, body & klootzak	156
9 Ik denk, dus ik kloot	181
10 Klootzak sapiens	198
11 Klootzak en bijzaak	227
12 Jij bent geen klootzak	242
Epiloog: De apocalyps is een toffe peer	245
Dankwoord	257
Noten	261

INTRODUCTIE

The greatest trick the universe ever pulled is convincing the world he's not an asshole.

Het universum, ach, wat zouden we toch zonder deze prachtige plek moeten! Een soort pretpark waar je zomaar gratis toegang tot hebt gekregen. Een gigantisch cadeau dat met smacht wacht om te worden uitpakkt door de menselijke geest. De mysterieuze schoonheid die de kosmos herbergt... Bla bla bla.

Altijd maar weer dat pathetische gekwijl over hoe geweldig het universum wel niet is. Steeds maar weer die bloemlezing die het zogenaamd o zo bekoorlijke heelal ten deel valt. Die kleffe clichékots. Neem een generieke wetenschapper aan tafel bij een willekeurig praatprogramma: 'Het universum is zó mooi.'

Dat weten we nu wel. Daarom is het hoognodig tijd om een ander licht op het universum te laten schijnen. Even wat minder heelalhosanna. Want er wordt wel iets te gemakkelijk over een ongemakkelijke eigenschap heen gekeken.

Het universum is een klootzak.

There, I said it.

Waarom is het universum dan een klootzak? Omdat het nauwelijks zaligmakende kwaliteiten bezit. Het scheidt alle voorwaarden voor het bestaan en maakt er vervolgens een onwijs potje van. Daar het universum een absolute entiteit is die zelf alle ruimte, tijd, logica en

al het bewustzijn herbergt, kan er geen andere, externe entiteit naast bestaan, die af en toe zegt: 'Hé Universum, hoe vinden we zelf dat het gaat?', of 'Volgende keer misschien even overleggen, meneertje Universum?' of 'Wat ben je nou aan het doen, joh?'. En daar gaat het naar alle waarschijnlijkheid dus mis. Het doel van dit boek is je te wijzen en bewust te maken van de verschillende facetten van het universum, relevant voor ons als mens (en dus voor jou als lezer). Ik ben namelijk wetenschapsjournalist en journalistiek is toch ook vooral kritiek hebben op de macht. En wie heeft er meer macht dan het universum?

Je denkt nu misschien: het universum hoeft toch ook geen rekening te houden met mensen? Dan geef ik als antwoord: dat is precies de definitie van een klootzak. En als dat zo is, stop dan ook met zeggen dat het universum zo bijzonder is, want ook dat wordt vanuit menselijke context opgetekend. Zeg dan: het universum is neutraal. Wat vanuit het oogpunt van energie ook een gangbare theorie is: alle energie in het universum bij elkaar opgeteld is 0, dus het universum is energieneutraal. Een D66'er zou dit dus kunnen spinnen tot: het universum is milieubewust.

Dan zou je een volgende, logische vraag kunnen stellen: 'Waarom is dit relevant voor mij? Waarom zou ik niet alleen moeten beseffen dat het universum een klootzak is, maar er ook nog eens een heel boek van een of andere wetenschaps-blaaskaak over moeten lezen?'

Nou, als ik mij niet vergis, beste lezer, woon jij in dit betreffende universum.

Tenzij dit boek is beland in een ander universum. Misschien is een op een voor mensen niet te bevatten transcendentaal medium opgeslagen exemplaar van dit boek over een multiversale snelweg, op een met alle huidige natuurkundige theorieën onverklaarbare manier door tijd, ruimte, dimensies en gelijksoortige metafysische grootheden gereisd, om onder de neus (of wat daarvoor door moet gaan) van een bewoner van een ander universum te belan-

den. Een universum waar dit boek dus niet over gaat. In dat geval is het minder relevant voor jou. Al ben ik wel vereerd dat je de moeite neemt om mijn boek te lezen. Maar dat ben ik ook wat betreft alle aardse, driedimensionale lezers toebehorend tot mijn eigen universum.

Of misschien is dat trouwens wel een soort business in dat andere universum: media stelen van andere, nietsvermoedende universa, om kosten te drukken en wat niet al.

In dat geval heb ik twee opmerkingen aan jou:

1. Piraterij is niet oké, niet in dit universum, dus ook niet in het jouwe. *Pay up*.
2. Help ons! Dit universum is een klootzak.

En nu weer terug naar de lezers met wie ik mijn universum deel, uiteindelijk toch meer de doelgroep van dit alles.

Je moet zelf toch ook wel eens het gevoel hebben gehad dat het hele bestaansgebeuren bij tijd en wijle een behoorlijk ontgoochelende gewaarwording is gebleken. Dat het leven weliswaar een feestje is, maar dat we nog wachten op de vergunning.

Dan is het op zijn minst prettig om te snappen waarom het wordt ervaren als één doorlopende domper. Dat verzacht de pijn enigszins. Net zoals het zielig is dat je niet aan een hond kan uitleggen waarom iets pijn doet en je denkt dat hij zou helpen als het arme beest in ieder geval zou snappen waarom hij nu eventjes pijn heeft. Als-ie zou snappen dat-ie bijvoorbeeld iets verkeerd had gegeten, zou het wellicht wat draaglijker zijn.

Een ietsiepietsie ingewikkeldere vlieger gaat ook op voor jou. Het leven is kommer en kwel en anticlimax en kater en klote, maar een basaal begrip hebben van waarom dat zo is kan de douche iets minder koud maken. Al is het maar zodat je jezelf in ieder geval niet hoeft te verwijten dat het hele gelukkig-zijnplan maar niet van de

grond wil komen. Het ligt niet aan jou, het ligt toch echt aan het universum.

Net zoals het de schuld is van het universum dat het überhaupt niet wil vlotten met de mensheid an sich. En dat we het klimaatprobleem niet kunnen oplossen en gedoemd zijn te sterven. Maar ook waarom mensen je ongevraagd advies geven, waarom klootzakken het altijd beter voor elkaar hebben en waarom je boterham met jam altijd op de verkeerde kant op de grond valt. Dat er geen vrije wil bestaat maar je je wel wil vastklampen aan de illusie ervan, dat kennis een illusie is, dat liefde een psychologische goocheltruc is en dat ouder worden een helse zit is. Dat het bestaan nietig en het leven zinloos is. Dit heeft allemaal maar één oorzaak:

Het universum is een klootzak.

Dan zou je aan mij de vraag kunnen stellen: 'Wie ben jij dan wel om mij te vertellen dat ik in een of andere hufterige multidimensionale entiteit vertoef?' Een uitstekende vraag. Ik ben ook maar een bewoner des universum, net zoals jij. Een microslaaf van de natuurwetten, een stukje bewustzijn dat geen andere keuze heeft dan almaar mee te waaien met elke kosmische wind die het in zijn richting krijgt gewapperd. Ik zal de eerste zijn die dat toegeeft, en ook zal ik toegeven dat ik bevooroordeeld ben. Het universum is zeg maar echt niet mijn ding. Maar ik ben wel de eerste die wetenschappelijk uiteenzet waarom dat überhaupt zo is. Dus gun me de eer jouw gids te zijn op deze kosmische safari van existentiële teleurstellingen, en ik beloof je: je zal niet teleurgesteld zijn. Jij blij, want het leven wordt wat behapbaarder. Ik blij, want gedeelde smart is uiteindelijk toch halve smart.

Als we klaar zijn zul je in ieder geval ontzettend veel hebben opgestoken. Over hoe beperkt ons aardse leventje is ten opzichte van het universum en waarom dat benauwend is; hoe energie ons tegenwerkt, waarom je lichaam eigenlijk helemaal niet zo'n handig appa-

raat is; over hoe het universum bestaat voor jouw pijn en ons continu op het verkeerde been zet; over waarom de toekomst er qua mensheid ook niet echt je van het is. Waarom dingen in het algemeen gewoon ruk zijn. Je zult een buffet krijgen voorgeschoteld van door het universum opgelegde randvoorwaarden waaruit logisch voortvloeit waarom de hele mikmak die we 'het leven' noemen gewoon een koddige en ongemakkelijke bedoening is.

Niet geheel onbelangrijk is dat je aan het einde van de rit ook zult snappen waarom je zelf vooral geen klootzak moet zijn en gewoon gelukkig je leven moet leiden. Dat je je niets aan moet trekken van die kosmische klootviol in je alledaagse beslommeringen, voor zover mogelijk uiteraard. Dat is de grootste middelvinger die je deze groteske hufter zou kunnen geven. Een existentiële verzetsdaad van Bijbelse proporties.